

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیر الانبیا حفظه الله تعالی

موضوع: احکام؛ اموات

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: بیاتی

تاریخ: ۱۳۹۷/۶/۳۱

سلام بر یگانه زمینه‌ساز ظهور امام مهدی علیه السلام، منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی
لطفاً بفرمایید که تلقین برای میت مسلمان باید چگونه خوانده شود؟ آیا همین متنی که مرسوم است مورد تأیید است؟ اگر نیست متن صحیح آن را ارائه بفرمایید.
سپاسگزارم از پاسخگویی

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۷/۷/۵

«تلقین» به معنای یادآوری شهادتین به کسی که در حال مرگ است، کار خوبی است؛ چراکه خداوند فرموده است: «وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ»^۱؛ «و یادآوری کن؛ چراکه یادآوری به مؤمنان سود می‌رساند» و در روایتی از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم آمده است: «لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^۲؛ «به اموات خود لا اله الا الله را تلقین کنید» و در روایتی از جعفر بن محمد صادق علیهما السلام آمده است: «إِذَا حَضَرَتِ الْمَيِّتَ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ فَلَقِّنْهُ شَهَادَةَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»^۳؛ «هرگاه نزد میت پیش از اینکه بمیرد حاضر شدی، شهادت به اینکه جز الله خدایی نیست، یگانه است و شریکی ندارد و محمد بنده و فرستاده‌ی اوست را به وی تلقین کن». همچنین، درباره‌ی تلقین میت بعد از دفن او نیز روایتی از ابو امامه رسیده^۴ که میان اهل مذاهب معمول است، ولی سند آن ضعیف دانسته شده است و از این رو،

۱. الذاریات/ ۵۵

۲. مسند أحمد، ج ۳، ص ۳؛ صحیح مسلم، ج ۳، ص ۳۷؛ سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۴۶۴؛ سنن أبي داود، ج ۲، ص ۶۲؛ سنن الترمذی، ج ۲، ص ۲۲۵؛ سنن النسائی، ج ۴، ص ۵

۳. الکافی للکلینی، ج ۳، ص ۱۲۱؛ تهذیب الأحکام للطوسی، ج ۱، ص ۲۸۶

۴. المعجم الكبير للطبرانی، ج ۸، ص ۲۴۹

اهل حدیث عمل به آن را بدعت شمرده اند^۱. در برابر، چیزی که ثابت دانسته شده، ایستادن بر قبر بعد از دفن میت به منظور استغفار و طلب ثبات برای اوست^۲ و این چیزی است که از کتاب خداوند دانسته می شود؛ چراکه پیامبر را از ایستادن بر قبر منافقان نهی کرده و فرموده است: **«وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ»**^۳؛ «و بر احدی از آنان چون مرد نماز نکن و بر قبر او نایست» و این مشعر به آن است که او بر قبر مسلمانان می ایستاده است.

آری، روایاتی از اهل بیت رسیده است که بر استحباب تلقین میت قبل از دفن او -هنگامی که در قبر گذاشته می شود- بدون اعتبار عباراتی خاص دلالت دارد؛ به این ترتیب که کسی شانه‌ی او را بگیرد و دهان خود را به گوش او نزدیک کند و اعتقاد به یگانگی خداوند و نبوت پیامبر خاتم و امامت اهل بیت و حقانیت قیامت و بهشت و دوزخ را با هر عبارتی که میسر شود، به او یادآوری کند^۴ و با این وصف، عبارات مرسوم نیز اشکالی ندارد، جز اینکه بایسته است با زبان میت باشد تا آن را دریابد، نه لزوماً با زبان عربی؛ چراکه خداوند فرموده است: **«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ»**^۵؛ «و هیچ پیامبری را نفرستادیم مگر با زبان قومش تا برای آنان تبیین کند».

پایگاه اطلاع رسانی دفتر معصومین هاشمی خراسانی
مجلس خبرگان رهبری

۱. بنگرید به: أحكام الجنائز للألبانی، ص ۱۵۵.

۲. همان، ص ۱۵۶

۳. التوبة / ۸۴

۴. بنگرید به: الکافی للکلینی، ج ۳، ص ۱۹۲، ۱۹۵ و ۱۹۶؛ تهذیب الأحکام للطوسی، ج ۱، ص ۳۱۷، ۳۱۸ و ۴۵۷.

۵. ابراهیم / ۴